

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), (jud. L. Bagrin)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, V. Clima, G. Dașchevici)

DECIZIE

14 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Ursu Nicolae, reprezentat de avocatul Hriplivaia Valentina,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Ursu Nicolae împotriva lui Ursu Alexandru, Ursu Radu, Ursu Larisa, intervenienți accesorii Ursu Victor, Ursu Vladimir, notarul public Șevciuc Victor și Izdebschi Natalia cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și a locului de deschidere, recunoașterea dreptului de proprietate, determinarea cotelor părți ideale și împărțirea în natură a imobilului, declararea nulității actelor juridice și recunoașterea testamentului ca fiind parțial nul,

împotriva deciziei din 24 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Ursu Nicolae și menținută hotărârea din 10 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru),

c o n s t a t ă :

La 22 decembrie 2012, Ursu Nicolae s-a adresat în instanță cu o cerere de chemare în judecată împotriva lui Ursu Sava și Ursu Alexandru cu privire la declararea nulității contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a invocat că, în rezultatul încheierii contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață din 22 decembrie 2011, de către tatăl său Ursu Sava a fost transmis în proprietatea fratelui său Ursu Alexandru ½ cotă parte ideală din imobilele amplasate în mun. Chișinău,

str. XXXX, 12, pe care se prezuma că le deținea în proprietate.

În viziunea reclamantului actul juridic menționat, poate fi considerat fictiv, deoarece la momentul perfectării lui nu a fost determinată cota parte reală din imobilele transmise dobânditorului.

Nu a fost respectată nici procedura pentru acceptarea succesiunii după decesul proprietarei Ursu Maria, care deținea cota parte din aceleași imobile, edificate în timpul căsătoriei cu Ursu Sava. Nu a fost constatat faptul acceptării succesiunii de către feciorul Ursu Nicolae, procedură deschisă după decesul mamei Ursu Maria. De facto, Ursu Nicolae a intrat în posesiunea de fapt a patrimoniului succesoral. Din momentul nașterii și până în prezent reclamantul a domiciliat în imobilul din mun. Chișinău, str. XXXX, 12.

A indicat că a fost ignorat în calitate de coproprietar al imobilului înstrăinat, la care a contribuit cu îmbunătățiri. Or, Ursu Nicolae a acceptat în mod tacit moștenirea, posedă viza de reședință pe adresa dată, dispunea de suficiente dovezi ce confirmă faptul participării sale la gestionarea bunurilor imobile (achitarea serviciilor comunale, întreținerea imobilului, instalarea contoarelor de apă, instalarea utilajului trifazat, deservirea automobilului, instalarea canalizației, etc.). Prin tănuirea faptului că de către reclamant sunt achitate toate serviciile comunale, impozitele, se demonstrează faptul că dobânditorul Ursu Alexandru din start și-a asumat prin pct. 5 din contract o obligație pe care nu avea intenția de a o îndeplini, iar imobilul nu era liber de sarcini.

Știind cu certitudine că nu are un loc permanent de muncă, nu dispune de surse legale necesare pentru întreținerea beneficiarului, perioade îndelungate se afla peste hotarele țării, Ursu Alexandru s-a obligat să-l întrețină pe Ursu Sava, inclusiv de a-l îndestula cu hrană, îngrijire, să-i ofere spațiu locativ din imobilul înstrăinat, să-i ofere ajutorul necesar, care se prestează în natură.

Reclamantul a menționat că, tatăl său era lăsat la întreținerea altor persoane, care nu erau parte a contractului sau se descurca în măsura posibilității de unul singur. Reieșind din considerentele că creanța de întreținere este strict personală și inalienabilă, fapt pentru care orice act de înstrăinare a acestei creanțe este lovit de nulitate absolută indicată la art. 220 alin. (1) Cod civil, raportat la art. 839 alin. (3) Cod civil, contractul de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viața încheiat între Ursu Sava și Ursu Alexandru necesită de a fi considerat nul.

La fel, intenția dobânditorului a fost simulată, așa cum pârâțul Ursu Alexandru nu a efectuat careva reparații curente sau capitale, iar beneficiarul întreținerii locuia într-o bucătărie de vară, fără careva condiții, construcția respectivă nefiind obiect al contractului contestat.

A mai menționat că, la 28 decembrie 2012, în temeiul contractului de donație nr. 5722, Ursu Sava a donat lui Ursu Radu cealaltă ½ cotă parte ideală din imobilele amplasate în mun. Chișinău, str. XXXX, 12.

În virtutea art. 827 din Codul civil, nu este posibilă mărirea patrimoniului

donatarului Ursu Radu din contul donatorului Ursu Sava, deoarece ultimul nu este unicul subiect care avea dreptul să doneze și obiectul donat nu-i aparținea în întregime.

Pârâții în mod abuziv s-au folosit de drepturile lor și au dus în eroare notarul referitor la faptul că imobilul înstrăinat este liber de orice sarcini. În mod eronat a fost confirmat și pct. 2 din contract, prin care donatorul Ursu Sava își rezerva dreptul de abitație viageră gratuită în imobil, având dreptul de utilizare a comodităților comune. Părțile contractului cunoșteau cu certitudine că imobilul donat este lipsit de careva comodități.

Donatarul Ursu Radu locuiește împreună cu părinții în casa cu două nivele din mun. Chișinău, str. XXXX, 14, pe când donatorul Ursu Sava locuiește într-o construcție – bucătărie de vară (neautorizată), folosindu-se de soba care a fost construită din materialele procurate de Ursu Nicolae și din banii acestuia, la fel și tavanul, canalizarea, contorul trifazat, contorul de apă. Faptul dat se confirmă chiar de către pârâți prin cererile depuse în adresa Primăriei municipiului Chișinău.

Până la adresarea reclamantului în instanță, acesta achita pentru Ursu Sava serviciile comunale, impozitul pe bunurile imobile, îl asigură cu lemne de foc. Careva sume de bani nu au fost restituite reclamantului de către pârâți.

Actele prin care Ursu Sava confirmă dreptul său de proprietate privată asupra imobilului înstrăinat, dar și extrasele eliberate de Arhiva Municipală de Stat Chișinău au fost întocmite din resursele financiare ale reclamantului. Pe parcursul anilor, a achitat pentru Ursu Sava revizia tehnică la automobil, a procurat acumulator și a suportat toate cheltuielile aferente mașinii.

La casa din mun. Chișinău, str. XXXX, 12, a instalat trotuarul, pavajul din fața porții și din ogradă, a reparat capital scările. Ursu Sava s-a folosit de banii reclamantului și atunci când cea de-a doua soție a pârâtului – Ionaș Ana a fost îngrijită de o persoană, a căror servicii la fel au fost achitate de reclamant.

Prin cele invocate se demonstrează că, imobilul înstrăinat nu este liber de orice sarcini, iar Ursu Nicolae a efectuat un șir de îmbunătățiri, precum, în veranda casei de locuit a instalat pardoseala, a procurat și instalat cornișe din lemn pe ferestre, a vopsit geamurile, la garaj a vopsit ușile din metal și porțile. Până la moment, în imobil păstrează instrumente, obiecte de menaj, deoarece a dus cu donatorul o gospodărie comună.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 23 ianuarie 2013, s-a constatat faptul acceptării succesiunii de către Ursu Nicolae a ¼ cotă parte din patrimoniul succesoral – imobilul din mun. Chișinău, str. XXXX, 12, deschisă după decesul mamei sale, Ursu Maria.

Astfel, reclamantul Ursu Nicolae a menționat că este în imposibilitate de a-și realiza dreptul de a dobândi dreptul de proprietate prin moștenire asupra cotei-părți din imobilul înstrăinat.

La 31 martie 2014, Ursu Nicolae a mai înaintat o cerere de chemare în judecată

(concretizată pe parcurs) împotriva lui Ursu Sava și Ursu Alexandru, intervenienți accesorii Ursu Victor și Ursu Vladimir cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate și determinarea cotelor părți reale din bunul imobil și din autovehicul.

În motivarea cererii reclamantul a invocat că este fiul lui Ursu Sava și al Mariei Ursu. La 06 septembrie 1986, Ursu Maria a decedat, fapt ce se confirmă prin certificatul de deces (adeverința de moarte) eliberat la data de 08 septembrie 1986 și trecut în Registrul actelor de stare civilă la nr. 2743.

Ursu Alexandru, Ursu Victor și Ursu Vladimir sunt moștenitorii defunctei. Moștenitorii legali nu s-au adresat la notar în termen de 6 luni de la deces și certificat de moștenitor legal nu a fost eliberat, fapt stabilit prin confirmarea din 24 ianuarie 2014 privind lipsa înregistrării dosarului succesoral.

Prin cererea din 13 martie 2014 Ursu Nicolae a solicitat la notar deschiderea procedurii succesoriale cu declarația de acceptare a succesiunii prin intrarea în posesia bunurilor succesoriale și eliberarea certificatului de moștenitor legal pentru masa succesorală rămasă după decesul Mariei Ursu.

Prin răspunsul nr. 58 din 27 martie 2014 a primit refuz, fiind invocată competența instanței de judecată în soluționarea chestiunii în cauză.

După decesul Mariei Ursu, a rămas patrimoniul succesoral: gospodăria formată din casa cu construcțiile auxiliare pe terenul din mun. Chișinău, str. XXXX, 12, autovehiculul de marca „VAZ 2107”. Toate bunurile au fost agonisite în timpul căsătoriei defunctei cu pârâțul Ursu Sava. Astfel, la momentul decesului, Ursu Maria dispunea de ½ cotă parte ideală din imobilul amplasat în mun. Chișinău, str. XXXX, 12, care consta din casa de locuit, bucătăria de vară și garaj. Reclamantul Ursu Nicolae locuia în acest imobil și era student în cadrul Universității de Stat.

Ursu Nicolae a intrat în posesiunea de fapt a patrimoniului succesoral, a acceptat tacit moștenirea, așa cum din momentul nașterii și până în prezent domiciliază în imobilul sus-numit, dispune de viză de reședință permanentă, a participat la administrarea imobilului din mun. Chișinău, str. XXXX, 12.

De către reclamant au fost efectuate la imobilele din patrimoniul succesoral, un șir de îmbunătățiri: în veranda casei de locuit a instalat podeaua, a procurat și instalat la ferestre cornize, a vopsit geamurile. La garaj a vopsit ușile din metal și porțile din metal. Până la acest moment în acest imobil păstrează instrumente, deoarece au dus cu pârâțul Ursu Sava o gospodărie comună. Pe parcursul anilor, a achitat revizia tehnică a automobilului, a asigurat procurarea acumulatorului și a suportat toate cheltuielile aferente la el (achitarea asigurării, a taxei pentru drumuri). Au mai fost suportate cheltuieli ce țin de instalarea trotuarului, a pavajului în fața casei de locuit, în fața porții, a scărilor și prin toată ograda.

În contextul expus, succesiunea necesită a fi considerată acceptată, deoarece în calitate de moștenitor de clasa I - Ursu Nicolae a intrat în posesiunea patrimoniului succesoral. Iar, dreptul de proprietate prin moștenire urmează să fie înregistrat

conform art. 37/1 din Legea cadastrului bunurilor imobile, nr. 1543 din 25 februarie 1998, la Oficiul Cadastral Chișinău.

Prin încheierea Judecătoriei Grigoriopol din 03 aprilie 2015, s-a dispus conexasarea într-un singur proces a cauzei civile nr. 2-3047/14 cu cauza civilă nr. 2-3047/14.

La 14 decembrie 2015, Ursu Nicolae a depus cerere de concretizare împotriva lui Ursu Sava, Ursu Alexandru, Ursu Radu, intervenienți accesorii Ursu Larisa, Ursu Victor, Ursu Vladimir, notarul public Șevciuc Victor, cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate prin moștenire, determinarea cotelor părți reale și împărțirea în natură a imobilului și a autovehiculul de model „VAZ 2107”, declararea nulității contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață și a contractului de donație.

La 19 mai 2017, Ursu Nicolae a înaintat încă o cerere de chemare în judecată împotriva lui Ursu Alexandru și Ursu Radu, intervenient accesoriu notarul public Izdebschi Natalia cu privire la constatarea nulității actului juridic – testamentul cu nr. 1290, întocmit la 20 martie 2015.

În motivarea cererii reclamantul a invocat că, prin testamentul nr. 1290, autentificat la 20 martie 2015, tatăl său Ursu Sava a dispus ca toată averea care îi va aparține la data decesului, oriunde s-ar afla și din ce ar fi alcătuită, de a fi testată în cote egale fiului Ursu Alexandru și nepotului Ursu Radu.

Decesul lui Ursu Sava, survenit la 23 mai 2016, a servit drept temei pentru deschiderea procedurii succesoriale. La solicitarea înaintată, la 13 iulie 2016, lui Ursu Nicolae i-a fost eliberată o copie a testamentului nr. 1290, autentificat la 20 martie 2015 de către notarul public Izdebschi Natalia.

În viziunea reclamantului testamentul nominalizat a fost încheiat forțat, în circumstanțe impuse de Ursu Alexandru, Ursu Radu și Ursu Larisa, ultimii urmărind acapararea averii. Or, fiind total dependent fizic și material de către sus-numiții, suferind de dureri acute, având probleme cu auzul și vederea, testatorul Ursu Sava era lipsit de posibilitatea să opună rezistență voinței acestora. Din cauza dereglărilor psihice, starea vremelnică de inconștiență, folosirea de preparate puternice, testatorul nu era în stare să conștientizeze acțiunile sale, să le dirijeze, să aprecieze efectele juridice ale acestora. Semnătura aplicată pe actul juridic, diferă de celelalte semnături care îi aparțin și au fost aplicate anterior pe alte acte. Prin testamentul contestat i-au fost lezate direct drepturile patrimoniale ale reclamantului, constituite din 1/3 cotă parte din masa succesorală.

La 23 octombrie 2017, reclamantul a înaintat cerere de concretizare, prin care a formulat aceleași solicitări ca și în cererea de concretizare depusă la data de 14 decembrie 2015, împotriva lui Ursu Sava, Ursu Alexandru, Ursu Radu, intervenienți accesorii Ursu Larisa, Ursu Victor, Ursu Vladimir, notarul public Șevciuc Victor cu privire la recunoașterea faptului acceptării succesiunii; recunoașterea dreptului de proprietate prin moștenire; determinarea cotelor părți reale și împărțirea în natură a

imobilului și a autovehiculului; declararea nulității contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață și a contractului de donație.

În fine, în urma tuturor cererilor de chemare în judecată conexe într-o singură procedură și care au fost concretizate pe parcursul examinării cauzei, reclamantul Ursu Nicolae a solicitat în fața instanței recunoașterea faptului acceptării succesiunii de către Ursu Nicolae și a locului de deschidere – casa de locuit (cu anexe) nr. 12, situată pe str. XXXX, mun. Chișinău și autovehiculul de marca „VAZ 2107”, avere succesorală rămasă după decesul mamei sale Ursu Maria la 06 septembrie 1986; recunoașterea dreptului de proprietate prin moștenire a lui Ursu Nicolae asupra casei de locuit (cu anexe) nr. 12, situată pe str. XXXX, mun. Chișinău cu înregistrarea în Registrul bunurilor imobile; recunoașterea dreptului de proprietate prin moștenire a lui Ursu Nicolae asupra autoturismului de model „VAZ 2107”, cu încasarea în beneficiul lui Ursu Nicolae a sumei de 7464,5 lei; determinarea cotelor părți reale și împărțirea în natură a imobilului de pe str. XXXX, 12, mun. Chișinău, care constă din: casa de locuit, garaj, construcție accesorie, cu atribuirea lui Ursu Nicolae a uneia din părți, determinate de expertiză, la discreția instanței; declararea nulității contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață nr. 6709 din 22 decembrie 2011, încheiat între Ursu Sava și Ursu Alexandru pe ½ cotă parte ideală din imobilul amplasat pe str. XXXX, 12, mun. Chișinău; declararea nulității contractului de donație nr. 5722 din 28 decembrie 2012 a cotei părți din imobil, încheiat între Ursu Sava și Ursu Radu, prin care a fost donată ½ cotă parte ideală din imobilul amplasat pe str. XXXX, 12, mun. Chișinău; recunoașterea ca fiind parțial nul testamentul nr. 1290, autentificat la data de 20 martie 2015 de către notarul public Izdebschi Natalia, din numele Ursu Sava, decedat la 23 mai 2016.

Prin hotărârea din 10 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), acțiunea înaintată de Ursu Nicolae a fost respinsă ca nefondată.

Prin decizia din 24 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Ursu Nicolae și menținută hotărârea din 10 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

Pentru a hotărî astfel, instanțele au reținut că, unele dintre pretenții sunt interdependente și expunerea referitor la chestiunea principală este de natură să determine soluționarea chestiunii subsecvente, iar unele dintre pretenții au caracter independent, fapt pentru care urmează să fie examinate reieșind din argumentele participanților la proces și probatoriul administrat la dosar, motive pentru care examinarea cerințelor reclamantului a fost efectuată nu în ordinea formulării acestora, dar reieșind din caracterul primar, relevanța și succesiunea subsecventă a fiecărei pretenții pentru soluționarea chestiunilor subsecvente.

Astfel, cu referire la pretenția reclamantului cu privire la recunoașterea ca fiind parțial nul testamentul nr. 1290, autentificat la 20 martie 2015, din numele lui Ursu Sava, instanțele au reținut că această pretenție este neîntemeiată pe motivul neîntrunirii temeiurilor legale pentru declararea nulității testamentului contestat, în

condițiile în care nu s-a probat prin probe pertinente și admisibile că testamentul contestat ar fi afectat de nulitate.

Instanțele au relevat că, legislația pertinentă instituie prezumția consimțământului la încheierea actelor juridice până la proba contrară, astfel încât pentru a dovedi că consimțământul persoanei este viciat, reclamantul are obligația de a dovedi că acesta nu a provenit de la o persoană cu discernământ sau nu a fost exprimat cu intenția de a produce efecte juridice sau este viciat în alt mod.

Cu referire la pretenția reclamantului privind recunoașterea faptului acceptării de către acesta a succesiunii după decesul Mariei Ursu și a locului de deschidere, instanțele au menționat lipsa la materialele cauzei a vreunui testament întocmit de către Maria Ursu, motiv pentru care aceasta este apreciată ca fiind succesiune legală, acceptarea căreia a fost realizată de către soțul Ursu Sava, în mod tacit, prin intrarea de fapt în posesia averii succesorală.

Astfel, după decesul Mariei Ursu, patrimoniul succesoral al acesteia a fost moștenit de către soțul supraviețuitor Ursu Sava, prin acceptarea succesiunii în modul indicat, în condițiile în care din declarațiile participanților la proces și din probatoriul acumulat, reiese că după decesul Mariei Ursu, Ursu Sava a continuat să locuiască în imobilul situat în mun. Chișinău, str. XXXX, 12, ducând în continuare gospodăria, fapt confirmat și prin declarațiile martorilor audiați în cadrul primei instanțe, iar acceptarea cel puțin a unei părți din patrimoniul succesoral produce efecte în privința întregului patrimoniu.

Nici în cadrul examinării cauzei în prima instanță, nici la examinarea în ordine de apel, Ursu Nicolae nu a prezentat probe în vederea probării intrării în posesia cel puțin a unei părți din patrimoniul succesoral al defunctei Ursu Maria în termen de 6 luni de la decesul acesteia, iar acțiunile realizate ulterior acestui termen, sunt irelevante pentru acceptarea succesiunii.

Cu referire la pretenția apelantului privind recunoașterea dreptului de proprietate prin moștenire a lui Ursu Nicolae asupra casei de locuit (cu anexe) nr. 12, situată pe str. XXXX, mun. Chișinău, cu înregistrarea în Registrul bunurilor imobile și pretenția privind recunoașterea dreptului de proprietate prin moștenire a lui Ursu Nicolae asupra autoturismului de model „VAZ 2107”, cu încasarea în beneficiul lui Ursu Nicolae a sumei de 7464,5 lei, instanțele au reținut că, în circumstanțele în care în cadrul examinării cauzei s-a constatat netemeinicia pretențiilor menționate mai sus, referitoare la pretinsa moștenire a activului succesoral și legalitatea testamentului contestat de acesta, se constată subsecvent și netemeinicia argumentelor invocate de Ursu Nicolae în vederea susținerii pretenției privind recunoașterea dreptului de proprietate prin moștenire.

Cu referire la pretenția lui Ursu Nicolae cu privire la determinarea cotelor părți reale și împărțirea în natură a imobilului de pe str. XXXX, 12, mun. Chișinău, ce constă din casa de locuit, garaj, construcție accesorie, cu atribuirea lui Ursu Nicolae a uneia din părți, determinate de expertiză, la discreția instanței, s-a constatat că

împărțirea proprietății comune reprezintă o modalitate de încetare a acesteia, ce poate fi realizată la cererea înaintată de coproprietari, sau de creditorii unuia din coproprietari. În prezenta speță, Ursu Nicolae nu deține dreptul de coproprietate asupra imobilului, la dosar lipsind și dovada existenței calității de creditor al coproprietarilor bunului imobil, motiv pentru care reclamantul nu este îndreptățit de a pretinde determinarea cotelor-părți și nici împărțirea imobilului vizat, în condițiile în care acesta nu se încadrează în lipsta exhaustiv stabilită de Lege a persoanelor îndreptățite să pretindă realizarea acestor acțiuni.

Cu referire la pretenția reclamantului privind declararea nulității contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, instanțele au relevat în hotărârile lor că, argumentele invocate de Ursu Nicolae în susținerea pretenției nominalizate referitoare la nulitatea contractului contestat, pe motiv că acesta a fost încheiat cu încălcarea prevederilor art. 839 alin. (3) Cod civil, sunt nefondate în contextul în care din dispozițiile art. art. 216, 217 și 220 Cod civil reiese că, temeiurile de nulitate trebuie să existe la data încheierii actului juridic, acestea afectând valabilitatea actului ca fiind contrar Legii, pe când dispozițiile invocate de reclamant se referă la executarea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, respectiv reglementează o etapă ulterioară încheierii actului juridic.

În același context, în timpul vieții beneficiarului întreținerii, acesta nu a solicitat rezoluțiunea contractului indicat, în ordinea stabilită de art. 844 alin. (1) Cod civil, constatare ce denotă odată în plus netemeinicia argumentelor nominalizate ale reclamantului.

La fel, potrivit declarațiilor martorilor Aga Ion, Canțer Petru și Vozneac Anatolie, audiați în prima instanță, Ursu Alexandru oferea îngrijire lui Ursu Sava, împreună cu soția sa Larisa și fiul Radu, ceea ce denotă realizarea efectivă a efectelor și obligațiunilor ce rezidă din contractul contestat, ce denotă cert că acesta a avut un caracter real, a fost încheiat cu manifestarea voinței reale și declarate.

Cu referire la pretenția reclamantului privind declararea nulității contractului de donație nr. 5722 din 28 decembrie 2012 a cotei părți din imobil, încheiat între Ursu Sava și Ursu Radu, coroborând norma legală enunțată la circumstanțele speței, și luând în considerare că în cadrul examinării cauzei s-a stabilit că bunul imobil situat pe adresa mun. Chișinău, str. XXXX, 12, la data încheierii contractului de donație, a aparținut cu drept de proprietate lui Ursu Sava, instanțele au constatat inexistența vreunor încălcări la încheierea contractului contestat. Or, prin prisma art. 315 alin. (1) Cod civil, Ursu Sava, în calitate de proprietar al imobilului vizat, deținea dreptul exclusiv de dispoziție asupra acestuia, inclusiv asupra unei cote-părți, realizarea acestui drept nefiind limitat, inclusiv în contextul concluziilor expuse supra.

La 12 octombrie 2020, Ursu Nicolae, reprezentat de avocatul Hriplivaia Valentina, a declarat recurs împotriva deciziei din 24 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei

noi hotărâri prin care acțiunea reclamantului să fie admisă integral.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel la pronunțarea deciziei nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea și a apreciat în mod arbitrar probele.

Prin încheierea din 16 decembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Ursu Nicolae, reprezentat de avocatul Hriplivaia Valentina, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Instanța de recurs constată că, decizia recurată a fost pronunțată la 24 iunie 2020, expediată părților la 12 august 2020, iar recursul a fost declarat la 12 octombrie 2020, fapt ce atestă că recurentul s-a conformat normelor procedurale legale și a declarat în termen recursul.

În conformitate cu art. 444 al Codului de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În corespundere cu art. 444 al Codului de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În plus, recurenta și intimații au avut ocazia să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. (mutatis mutandis, cauza Auza Vilho Eskelinen și alții vs. Finlanda, hotărârea din 19 aprilie 2007, § 72 – 75)

Subsidiar, în § 26 – 27 ale deciziei Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 al Codului de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând hotărârea contestată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Ursu Nicolae, reprezentat de avocatul Hriplivaia Valentina, neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei recurate, din considerentele ce urmează.

În corespundere cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. a) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și

încheierile atacate cu recurs.

Pe parcursul examinării cauzei s-a constatat cu certitudine că, temei de adresare în instanța de judecată cu prezenta acțiune au servit aspirațiile recurentului în privința proprietății aparținute părinților săi – Ursu Sava și Ursu Maria, bazate pe faptul că anume Ursu Nicolae a acceptat în mod tacit moștenirea după decesul mamei sale, posedă viza de reședință pe adresa în cauză, participă la gestionarea bunurilor imobile (achitarea serviciilor comunale, întreținerea imobilului, instalarea contoarelor de apă, instalarea utilajului trifazat, deservirea automobilului, instalarea canalizației, etc.) și întreține atât automobilul ce aparținea lui Ursu Sava, cât și pe dânsul nemijlocit prin achitarea tuturor necesităților tatălui său. Reclamantul a considerat că, actele juridice încheiate între tatăl său – Ursu Sava și Ursu Alexandru (fratele), Ursu Radu (nepotul), prin care în fine toate bunurile aflate în proprietatea părinților a trecut cu drept de proprietate pârâților, îi lezează drepturile patrimoniale.

Examinând fondul cauzei civile instanțele ierarhic inferioare au respins toate pretențiile reclamantului, iar nefiind de acord cu soluția în cauză, Ursu Nicolae a declarat recurs, invocând în special faptul că, instanța de apel: nu a aplicat prevederile legale cu privire la succesiune în redacția în vigoare la data decesului mamei sale; a apreciat în mod arbitrar probele prezentate de pârâți pentru a respinge acțiunea reclamantului, fără a motiva respingerea probelor prezentate de reclamant.

Vis-a-vis de cele menționate supra, Colegiul lărgit ajunge la concluzia netemeinicii alegațiilor recurentului, apreciindu-le ca fiind eronate, or acestea sunt prezentate în mod distorsionat, creând o altă versiune a circumstanțelor cauzei contrară realității.

Așadar, studiind materialele cauzei instanța de recurs va reitera cronologic circumstanțele importante, constatate cu certitudine de către instanțele ierarhic inferioare.

La 22 decembrie 2011, a fost încheiat contractul de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață prin care Ursu Sava a transmis în proprietatea feciorului său Ursu Alexandru, $\frac{1}{2}$ cotă-parte ideală din imobilele amplasate în mun. Chișinău, str. XXXX, 12. Peste un an, la 22 decembrie 2012, Ursu Nicolae s-a adresat în instanță cu acțiune civilă cu privire la declararea nulității acestui contract.

La 28 decembrie 2012, a fost încheiat contractul de donație nr. 5722 prin care Ursu Sava a donat lui Ursu Radu cealaltă $\frac{1}{2}$ cotă-parte ideală din imobilele amplasate în mun. Chișinău, str. XXXX, 12, iar la 04 aprilie 2013, Ursu Nicolae a depus o acțiune în instanță solicitând declararea nulității și acestui contract.

La fel, prin acțiunea înaintată Ursu Nicolae a solicitat recunoașterea dreptului de proprietate prin moștenire a lui Ursu Nicolae asupra $\frac{1}{4}$ cota-parte din imobilul din str. XXXX 12, mun. Chișinău, cu înregistrarea în Registrul bunurilor imobile, determinarea cotei părți reale și împărțirea în natură a imobilului.

La 31 martie 2014, Ursu Nicolae a mai înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva lui Ursu Sava și Ursu Alexandru, intervenienți accesorii Ursu Victor și

Ursu Vladimir cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul mamei Ursu Maria, recunoașterea dreptului de proprietate și determinarea cotelor părți reale din bunul imobil și din autovehicul. Cauzele civile au fost conexe într-un singur proces.

La 20 martie 2015, a fost întocmit testamentul autentificat notarial nr. 1290 prin care Ursu Sava a dispus ca toată averea care îi va aparține la data decesului, oriunde s-ar afla și din ce ar fi alcătuită, de a fi testată în cote egale fiului Ursu Alexandru și nepotului Ursu Radu. La 13 iulie 2016, Ursu Sava a decedat.

La 19 mai 2017, Ursu Nicolae a înaintat încă o cerere de chemare în judecată împotriva lui Ursu Alexandru și Ursu Radu, intervenient accesoriu notarul public Izdebschi Natalia cu privire la constatarea nulității testamentului menționat supra.

În viziunea reclamantului-recurent Ursu Nicolae, în consecutivitatea lor, pretenția invocată cu referire la constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul mamei sale urmează să fie examinată în primul rând, ori în dependență de aceasta poate fi soluționat și litigiul cu privire la legalitatea actelor juridice translative de proprietate încheiate ulterior și litigiul cu privire la recunoașterea dreptului la proprietate și stabilirea cotelor-părți.

Colegiul lărgit atestă, după cum a fost reiterat supra, că versiunea și argumentele livrate de reclamant, de fapt, distorsionează situația reală la caz. Astfel, reclamantul a invocat că, Ursu Sava nu putea înstrăina $\frac{1}{2}$ cotă-parte din bunurile imobile în litigiu, or acestea nu au fost de fapt acceptate ca succesiune de ultimul și nu se prezumă că au fost în proprietatea lui Ursu Sava, iar ca urmare contractul de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață și contractul de donație sunt nule.

Instanța de recurs nu poate accepta logica recurentului la acest capitol și evidențiază că, în virtutea legii se consideră, că moștenitorul a acceptat succesiunea, dacă el a intrat de fapt în posesia sau administrarea bunurilor succesoriale sau dacă a depus la organul notarial al locului deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a ei. La materialele cauzei nu a fost anexată vreo probă să ateste că în termenul prescris de lege cineva din moștenitori s-a adresat cu astfel de cerere la notar, succesiunea fiind considerată acceptată de fapt. Totuși, este important de reținut cine anume din moștenitorii defunctei a făcut acest lucru.

Dincolo de toate probele prezentate atât de reclamant, cât și de pârâți, prin care se atestă în mare parte că Ursu Sava a administrat în continuare bunurile imobile în litigiul, fapt realizat printr-o multitudine de acțiuni, fără a contesta un oarecare aport a lui Ursu Nicolae, totuși Ursu Sava la încheierea contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață și a contractului de donație deținea cu drept de proprietate bunurile imobile în litigiu.

Astfel, potrivit contractelor menționate, notarul a verificat temeiul dreptului de proprietate a lui Ursu Sava, indicând că dreptul de proprietate a fost înregistrat la 10 februarie 2010, în baza deciziei 11/4.2 din 13 iunie 1978 și deciziei 10/4 din 15 iulie 1986, ambele eliberate de Consiliul executiv raional Lenin, or. Chișinău.

Înregistrarea dreptului de proprietate asupra acestor imobile, în anul 2010, potrivit art. 39-40 al Legii cadastrului bunurilor imobile (în redacția în vigoare la data înregistrării bunurilor), în cazul în care ar exista co-proprietar, fie în devălmășie, fie pe cote-părți, ar fi făcută cu indicarea tuturor co-proprietarilor. Însă, după cum reiese din materialele cauzei, cel târziu din 10 februarie 2010 proprietar exclusiv asupra bunurilor imobile în litigiu a fost Ursu Sava.

Dintr-un alt punct de vedere, potrivit deciziei 11/4.2 din 13 iunie 1978 și deciziei 10/4 din 15 iulie 1986, eliberate de Consiliul executiv raional Lenin, or. Chișinău, a fost acceptat actul de dare-primire a casei de locuit, garajului și bucătăriei de vară și dispusă înregistrarea acestora după Ursu Sava cu drept de proprietate privată (vol. IV, f.d. 211-215).

În fine, Ursu Sava, fiind proprietar exclusiv asupra bunurilor imobile în litigiu, folosindu-se de dreptul de a proceda cu aceste bunuri imobile după intima lui convingere, inclusiv de a le înstrăina, a încheiat contractele contestate de către Ursu Nicolae.

Colegiul lărgit, verificând hotărârea contestată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, nu a găsit nici un motiv de nulitate a contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață și contractului de donație, iar pentru a nu admite repetări inutile va însuși motivarea instanțelor ierarhic inferioare sub acest aspect.

Constatând cele relatate anterior, instanța de recurs atestă netemeinicia pretenției reclamantului cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul Mariei Ursu și recunoașterea dreptului reclamantului Ursu Nicolae la proprietate, or succesiunea a fost acceptată de fapt de către soțul supraviețuitor Ursu Sava, care pe parcursul perioadei 1986-2010 a posedat aceste bunuri imobile ca un proprietar de bună-credință și neavând careva obiecții de la alți moștenitori de gradul I, Ursu Nicolae, Ursu Alexandru, Ursu Victor și Ursu Vladimir, la 10 februarie 2010 și-a înregistrat dreptul exclusiv de proprietate în modul stabilit de lege.

Pe de altă parte, dacă cineva din moștenitori pretindea la careva parte din averea succesorală după decesul Mariei Ursu, urmau să acționeze cu bună-credință în limitele legii în termenul stabilit pentru a-și valorifica acest drept. În pofida acestui fapt, Ursu Nicolae nu a livrat nici un argument plauzibil de ce a așteptat practic 26 de ani pentru realizarea unui pretins drept, mai cu seamă după ce dreptul de proprietate a fost înregistrat după Ursu Sava. Alegațiile recurentului Ursu Nicolae cu privire la faptul că nici Ursu Sava nu a acceptat succesiunea după decesul soției sale deoarece acesta nu a înaintat nici o cerere la notar, sunt irelevante, or Ursu Sava la acel moment era proprietar al imobilelor în litigiu, având în acest sens deciziile Comitetului executiv raionul Lenin, or. Chișinău.

Cu privire la pretenția lui Ursu Nicolae în privința automobilului de marca „VAZ 2107”, care ar constituit parte a averii succesorală după decesul Mariei Ursu, Colegiul lărgit evidențiază că, potrivit certificatului de înmatriculare, automobilul

menționat este înregistrat cu drept de proprietate din 09 aprilie 1994 după Ursu Sava. La fel, potrivit adresării conducerii uzinei de tractoare din 24 mai 1985, în urma refuzului lui Munteanu I., automobilul „VAZ 2107” i-a fost transmis lui Ursu Sava (vol. IV, f.d. 223-224). Astfel, reclamantul Ursu Nicolae nu poate pretinde la automobilul în speță după înregistrarea acestuia cu drept de proprietate după Ursu Sava, odată ce nu și-a realizat pretinsul drept în perioada 1986-1994.

Totodată, potrivit informației din 21 iunie 2017, prezentate de notarul public Izdebschi Natalia, după decesul lui Ursu Sava a fost deschisă procedura succesorală la cererea succesorilor Ursu Alexandru și Ursu Radu, iar automobilul în cauză constituie parte din avere succesorală (vol. II, f.d. 43).

În fine, instanțele ierarhic inferioare corect au constatat că, reclamantul Ursu Nicolae nu are nici un temei legal sau contractual de a pretinde la recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile și asupra automobilului, iar ca urmare și determinarea cotelor-părți din acestea, Colegiul lărgit neavând nici un temei de a desconsidera această soluție.

În context, ținând cont de natura litigiului și de marja de apreciere a instanței de judecată, Colegiul judiciar opinează că a examinat principalele întrebări juridice puse în prezenta cerere și că nu este necesar să se pronunțe separat în privința motivelor invocate, cu privire la fondul cauzei civile.

Acestea, în esență, nu au forță juridică de a influența prezenta soluție pe caz (a se vedea, *printre alte autorități*, cauza Kamil Uzun vs Turcia, hotărârea din 10 mai 2007, § 64; cauza Centrul pentru Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu vs România (Marea Cameră), hotărârea 17 iulie 2014, § 156).

Astfel, instanța de recurs concluzionează că, recursul declarat de Ursu Nicolae, reprezentat de avocatul Hriplivaia Valentina, împotriva deciziei 24 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, este neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei contestate.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Ursu Nicolae, reprezentat de avocatul Hriplivaia Valentina.

Se menține decizia 24 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău emisă în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ursu Nicolae împotriva lui Ursu Alexandru, Ursu Radu, Ursu Larisa, intervenienți accesorii Ursu Victor, Ursu Vladimir, notarul public Șevciuc Victor și Izdebschi Natalia cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și a locului de deschidere, recunoașterea dreptului de proprietate, determinarea cotelor părți ideale și împărțirea în natură a

imobilului, declararea nulității actelor juridice și recunoașterea testamentului ca fiind parțial nul.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Mariana Pitic